

Crna Gora

Vlada Crne Gore

MJERE PODRŠKE PRIVREDI I GRAĐANIMA

Drugi kvartal 2021. godine

PRIJEDLOG

April 2021. godine

Sadržaj

Uvod	3
Struktura mjera i fiskalni okvir.....	4
I PODRŠKA RANJIVIM KATEGORIJAMA STANOVNIŠTVA	6
II PODRŠKA PRIVREDI	6
2.1 Kreditna podrška privredi.....	6
2.2 Podrška privredi kroz subvencionisanje zarada.....	10
2.3 Podrška privredi kroz odlaganje carinskog duga - limit carinske garancije za odloženo plaćanje carinskog duga produžava se sa 30 dana na 60 dana.....	12
2.4 Produženje roka za realizaciju „Covid državne pomoći“ i povećanje maksimalnog limita	13
2.5 Jednokratna podrška za uspostavljanje sistema za elektronsku fiskalizaciju	13
2.6 Podrška poslodavcima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja - refundacije	14
2.7 Jednokratna podrška prevoznicima u javnom prevozu putnika u drumskom saobraćaju	15
2.8 Povraćaj dijela plaćene akcize za nabavku gasnih ulja koja se koriste kao motorno gorivo za vanredni prevoz putnika, čarter prevoz i prevoza putnika koji pripada aerodromu	16
2.9 Podrška za turističke vodiče.....	16
2.10 Smanjenje troškova zakupa prostora u državnom vlasništvu na graničnim prelazima	17
III PODRŠKA PRIVREDI - NASTAVAK REALIZACIJE MJERA IZ I KVARTALA.....	18
3.1 Smanjenje troškova zakupa prostora u državnom vlasništvu i odlaganje obaveze	18
3.2 Skraćenje roka povraćaja PDV-a.....	18
3.3 Podrška novom zapošljavanju	18
3.4 Povećanje limita ostvarenog prometa sa 18.000 EUR na 30.000 EUR kao uslova za obaveznu PDV registraciju.....	18
3.5 Umanjenje godišnje naknade za korišćenje morskog dobra.....	18
3.6 Turistički vaučeri za prosvjetne i zdravstvene radnike i podrška izdavaocima privatnog smještaja.....	19
3.7 Program intervencija na tržištu poljoprivrednih proizvoda, ribarstva i akvakulture.....	19
3.8 Podrška kupovini domaćih proizvoda.....	19
IV PREPORUKE	20
4.1 Preporuke za jedinice lokalne samouprave	20
4.2 Preporuka privrednim društvima Vodovod i kanalizacija.....	20

Uvod

Nepredvidiva dinamika trajanja pandemije COVID 19 kompletno crnogorsko društvo, kako građane, tako i privredu dovela je u izuzetno tešku situaciju. Posljedice krize posebno su osjetile najranjivije kategorije stanovništva i privrede (stanovništvo u socijalnoj potrebi, penzioneri sa niskim primanjima, mikro, mala i srednja preduzeća). Nova Vlada je uložila maksimalne napore u iznalaženju rješenja koja će pomoći građanima i privredi da što lakše prevaziđe negativne posljedice pandemije i u granicama svojih mogućnosti, obezbijedila finansijska sredstva kojima je pomogla da se sačuva životni standard i privredni potencijal. Tako je na sjednici Vlade 28. januara 2021. godine usvojen paket podrške za prvi kvartal 2021. godine koji sadrži set različitih mjera namijenjen podršci građanima i privredi, a koji je i po kvalitetu i kvantitetu značajno veći od prethodnih paketa. Paket za prvi kvartal je nastao u dijalogu koji je Vlada kroz niz sastanaka i konsultacija obavila sa predstavnicima privrednih udruženja. Glavni ciljevi mjera podrške iz paketa za prvi kvartal su: podrška ranjivim kategorijama stanovništva, podrška održavanju nivoa zaposlenosti i novom zapošljavanju, pospješivanje likvidnosti privrednih subjekata, stvaranje uslova za povećanje broja turista i stabilnost tržišta poljoprivrednih proizvoda. Vlada je za realizaciju ovog paketa opredijelila oko 43 miliona eura direktnih izdvajanja iz Budžeta i 120 miliona za smanjenje i odlaganje poreskih i drugih obaveza privrednih subjekata.

Analogno, navedeni ciljevi odnose se i na mjere u II kvartalu, s obzirom da je za postizanje istih potrebna kontinuirana podrška, tj. duža od vremenskog okvira jednog kvartala.

Dakle, socio-ekonomski parametri koji potvrđuju nizak nivo otpornosti crnogorske privrede na posljedice pandemije, ujedno ukazuju na potrebu dodatne podrške privredi, tj. nastavak podrške i u II kvartalu. U toku implementacije mjera u I kvartalu, svakodnevno su analizirane sugestije privrednika, što su privrednici i prepoznali. To ih je ujedno ohrabrilu na dodatan dijalog, na koji Vlada kontinuirano poziva i angažuje značajne resurse kako bi svaki zahtjev dobio i adekvatan odgovor.

U ovom procesu, vrlo je izazovno kreirati mjere podrške u uslovima kada je pritisak na javne finansije prilično velik, a sa druge strane i potrebe privrednika uglavnom razumljive. Stoga, opredjeljenje Vlade je da u II kvartalu nastavi podršku privredi, kako kroz snažnu kreditnu podršku, tako i produženjem rokova za određenje mjere iz I kvartala, kao i kroz logičan nastavak realizacije dijela mjera koje su planirane na godišnjem nivou. Takođe, i ovim paketom je opredijeljena podrška ranjivim kategorijama stanovništva.

Važno je istaći značajno unapređenje same osnove za realizaciju dijela mjera, u segmentu selekcije mogućih korisnika podrške. Ističemo da je za realizaciju mjera u II kvartalu odrađena analiza svakog pojedinačnog privrednog subjekta u smislu ostvarenog prihoda u 2020. godini, u odnosu na 2019. godinu, što su ujedno i bile sugestije privrednika. Ova analiza je urađena na osnovu podataka koje je dostavila Uprava prihoda, a na osnovu podataka iz predatih finansijskih izvještaja u zakonskom roku. Ovim unaprijeđenim modelom implementacije programa subvencija kreiran je osnov za još

preciznije targetiranje podrške čime se jasno opredjeljuje intenzitet podrške u odnosu na stepen ugroženosti pojedinog privrednog subjekta.

Posebno se mora istaći da je produžen rok realizacije Covid državne pomoći do 31.12.2021. godine i ujedno povećan limit iznosa državne pomoći po privrednom subjektu sa prethodnih 800.000 EUR na 1.200.000 EUR. Time je omogućeno da privredni subjekti koji su dostigli limit od 800.000 EUR pomoći dobiju pravo prijave za dodatna direktna sredstva podrške iz ovog paketa.

Mjere podrške građanima i privredi za II kvartal komplementarne su mjerama iz I kvartala, a dodatno je poseban akcenat stavljen na kreditnu podršku, koja je rezultat međuresorne saradnje unutar Vlade, kao i značajnih pregovora Vlade sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Struktura mjera i fiskalni okvir

Kao što je navedeno u uvodnom dijelu, predmetne mjere podrške sadrže jedan set novih mjera, pri čemu je kreditna podrška privredi najznačajnija komponenta, kao i set mjera iz I kvartala za koje je produžen rok i čija se realizacija nastavlja za II kvartal.

MJERA PODRŠKE	Procjena fiskalnog uticaja EUR
I PODRŠKA RANJIVIM KATEGORIJAMA STANOVNIŠTVA	5.000.000
II PODRŠKA PRIVREDI	
2.1 Kreditna podrška privredi	110.000.000
2.2 Podrška privredi kroz subvencionisanje zarada	15.000.000
2.3 Podrška privredi kroz odlaganje carinskog duga	30.000.000
2.4 Produženje roka za realizaciju Covid državne pomoći i povećanje limita	3.000.000
2.5 Jednokratna podrška privredi za uspostavljanje sistema za elektronsku fiskalizaciju	450.000
2.6 Podrška poslodavcima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja - refundacije	1.500.000
2.7 Pomoć prevoznicima koji obavljaju javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju	500.000
2.8 Povraćaj dijela plaćene akcize za nabavku gasnih ulja koja se koriste kao motorno gorivo za djelatnosti vanrednog prevoza putnika, čarter prevoza i prevoza putnika koji pripada aerodromu	500.000
2.9 Podrška za turističke vodiče	75.000
2.10 Smanjenje troškova zakupa prostora u državnom vlasništvu na graničnim prelazima	50.000
UKUPNO	166.075.000

Shodno tabelarnom prikazu, za realizaciju Mjera podrške privredi i građanima u II kvartalu 2021. godine, predviđeno je oko 166.075.000 mil. EUR za bespovratna sredstva, olakšice i kreditnu podršku privredi, kao i posebnu pomoć građanima.

- ✓ Realizacija kreditne podrške privredi
- ✓ Realizacija programa subvencija po inoviranom modelu koji tretira svakog privrednog subjekta pojedinačno
- ✓ Započete aktivnosti na osnivanju Kreditno-garantnog fonda
- ✓ Produžetak ili nastavak realizacije dijela mjera iz I kvartala
- ✓ Povećanje limita iznosa državne pomoći po privrednom subjektu
- ✓ Paket sadrži samo „Covid“ mjere

**Procjena ukupnog direktnog i indirektnog finansijskog uticaja realizacije mjera:
oko 166.075.000 miliona EUR**

I PODRŠKA RANJIVIM KATEGORIJAMA STANOVNIŠTVA

Zbog negativnih posljedica epidemije virusa Covid 19 na standard građana, koje su i dalje prisutne, Vlada Crne Gore u saradnji sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić, opredjeljuje sredstva za finansijsku podršku ranjivim kategorijama stanovništva i u II kvartalu tekuće godine.

Obezbjeduje se oslobađanje djela troškova, tačnije **40% ukupnog iznos računa za električnu energiju za mjesec april, maj i jun penzionerima sa penzijom nižom od 222 EUR i nezaposlenim licima sa Evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na dan 31.03.2021. godine** (koja nijesu obuhvaćena uputstvom o postupku i načinu sprovođenja programa subvencioniranja računa za električnu energiju), uz uslov da su navedena lica nosioci brojila za električnu energiju.

Cilj mjere	Jednokratna podrška u II kvartalu
Realizacija	Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, u saradnji sa Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja i Zavodom za zapošljavanje Crne Gore
Fiskalni uticaj	5.000.000 EUR – II kvartal

II PODRŠKA PRIVREDI

2.1 Kreditna podrška privredi

Imajući u obzir i dalje prisutne probleme u privredi i potrebe privrede za dodatnim finansijskim sredstvima posebno u uslovima smanjene aktivnosti poslovnih banaka, Vlada Crne Gore je pristupila rješavanju ovog problema. S tim u vezi, u saradnji sa partnerima, Vlada je obezbijedila dodatnu finansijsku podršku za likvidnost koja se ogleda u kreiranju kreditnog paketa podrške namijenjenog prije svega mikro, malim i srednjim preduzećima.

Čitav kreditni paket sastoji se iz **4 dijela** koji će se realizovati u **4 faze**, čime se, do kraja 2021. godine planira obezbijediti **najmanje 110 miliona eura kredita privredi** Crne Gore, tačnije segmentu MMSP i stvoriti pretpostavke za dodatnu podršku u 2022. godini.

Prva faza se odnosi na direktnu kreditnu podršku za MMSP koju će realizovati Investiciono razvojni fond (IRF) počev od aprila mjeseca u iznosu od **20 miliona eura**.

Naime, Investiciono razvoj fond je u saradnji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja i Ministarstvom ekonomskog razvoja kreirao kreditni paket podrške privredi. Usvajanjem ove kreditne podrške, IRF i Vlada će pružiti posebnu pomoć mikro, malim i srednjim preduzećima čija je likvidnost ugrožena usled negativnog uticaja pandemije COVID-19. Ova mjera će omogućiti različitim

ciljnim grupama, značajnu finansijsku podršku, a sve u cilju održavanja tekuće likvidnosti i očuvanja radnih mjesta. Ukupna vrijednost kreditne podrška koja će kroz ovaj paket biti omogućena privredi iznosi 20 miliona eura, uključujući i Program podrške razvoju poljoprivrede - IPARD.

Kada je u pitanju podrška za likvidnosti, detalji o četiri programske linije dati su u nastavku:

1. Program podrške likvidnosti privrednicima za ublažavanje posljedica izazvanih pandemijom korona virusa

Potencijalni korisnici po ovom programu podrške su preduzetnici, mikro, mala i srednja privredna društva koja spadaju u ugrožene djelatnosti shodno odluci CBCG ili koja su u 2020-toj godini, shodno finansijskim pokazateljima, ostvarili pad prihoda veći od 30% u odnosu na 2019-tu godinu. Maksimalni iznos za koji klijenti mogu aplicirati je do 150.000,00 EUR, na rok povraćaja do 60 mjeseci (uključujući do 12 mjeseci grejs perioda), uz kamatnu stopu od 1,5%. Shodno finansijskim izvještajima za 2019-tu i 2020-tu godinu, klijent može aplicirati za kredit do 20.000,00 EUR, na rok do 24 mjeseca, uz meka sredstva obezbjeđenja (mjenice preduzeća, vlasnika, povezanih lica). Kredit je namijenjen za finansiranje obrtnih sredstava (zalihe robe, sirovine, repromaterijal, poluproizvod), režijskih troškova, neto zarada, troškova zakupa.

2. Mikrokrediti za likvidnost i obrtna sredstva

Potencijalni korisnici po ovom programu su preduzetnici i mikro preduzeća koja zapošljavaju do 10 zaposlenih, a koji posluju u sledećim djelatnostima: proizvodnja, drvoprerađivačarstvo, turizam i ugostiteljstvo, usluge, trgovina. Dakle, znatno veća ciljna grupa korisnika, potencijalno ima pravo da aplicira za kreditna sredstva putem ovog programa podrške. Maksimalni iznos za koji klijenti mogu aplicirati je 10.000,00 EUR, na rok povraćaja do 48 mjeseci (uključujući do 12 mjeseci grejs perioda), uz kamatnu stopu od 3%. Kredit je namijenjen za finansiranje obrtnih sredstava (zalihe robe, sirovine, repromaterijal, poluproizvod), režijskih troškova, a za isti je moguće aplicirati na bazi mekih sredstava obezbjeđenja (mjenice preduzeća, vlasnika, povezanih lica).

3. Program podrške poljoprivredi i ribarstvu za likvidnost

Ovaj program se realizuje u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Potencijalni korisnici po ovom programu su registrovani poljoprivredni proizvođači, mikro preduzeća (koja zapošljavaju do 10 zaposlenih), preduzetnici, prerađivači, privredni ribari i nosioci dozvola za akvakulturu/marikulturu. Korisnici mogu aplicirati za kreditna sredstva u iznosu do 20.000,00 EUR, na rok do 24 mjeseca (uključujući do 12 mjeseci grejs perioda), uz kamatnu stopu od 1,5%. Sredstva se mogu koristiti za finansiranje sirovine, repromaterijal, poluproizvod, a za ista je moguće aplicirati na bazi mekih sredstava obezbjeđenja (mjenice korisnika, vlasnika, povezanih lica).

4. EU COSME program za finansiranje obrtnih sredstava

Potencijalni korisnici po ovom programu su sva mikro, mala i srednja preduzeća, koja posluju na tržištu Crne Gore. Korisnici mogu aplicirati za kreditna sredstva u iznosu do 150.000,00 EUR, na rok povraćaja do 48 mjeseci (uključujući do 6 mjeseci grejs perioda), uz kamatnu stopu od 3,5%. Sredstva se mogu koristiti za nabavku obrtnih sredstava - roba, sirovine, poluproizvod, gotovi proizvod, a za

ista je moguće aplicirati na bazi mekih sredstava obezbjeđenja (lične garancije, jemstva, mjenice, vlasnika korisnika kredita i svih povezanih lica).

Dakle, usvajanjem navedenih programa podrške, obuhvaćena je veoma široka ciljna grupa preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća i omogućeno je potencijalno finansiranje svih ugroženih djelatnosti ali i onih koje su manje ugrožene, po veoma povoljnim uslovima, i to:

- Kamatna stopa od 1,5% - 3,5%.
- Finansiranje iznosa i do 150.000,00 EUR
- Mogućnost apliciranja bez hipoteke i žiranata
- Finansiranje neto zarada i zakupa

Dodatno, IRF je opredijelio i sredstva za finansiranje IPARD projekata, koja će realizovati u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Putem ovog programa - Program podrške razvoju poljoprivrede - IPARD, mogu aplicirati svi korisnici, čija će investicija biti podržana od navedenog ministarstva, kroz IPARD program. Kamatna stopa je 3%, rok povraćaja do 12 godina (uključujući do 4 godine grejs perioda), dok iznos potencijalnih sredstva zavisi od iznosa investicije, koja je dobila podršku kroz IPARD program, kao i ostalih kriterijuma kreditiranja koji su definisani spomenutim programom podrške IRF-a.

U **drugoj fazi**, Država je, preko kreditnog aranžmana sa Bankom za razvoj Savjeta Evrope (CEB), komercijalnim bankama za podršku privredi za kredite za obrtna sredstva i investicije obezbijedila sredstva u iznosu od **40 miliona eura** kojima će biti omogućeno kreditiranje privrede pod povoljnijim uslovima. Naime, sredstva koja je Država obezbijedila posredstvom CEB-a biće prenešena komercijalnim bankama, po principu on-lending aranžmana. Nakon što se već ugovorenih 40 miliona iskoriste, biće otvorena mogućnost zaključenja ugovora za dodatnu tranšu od 30 miliona eura od strane CEB-a.

Projekat će se realizovati na način što bi Ministarstvo ekonomskog razvoja i Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, iz prethodno pomenuto kreditnog aranžmana, bankama kroz "transforni zajam" obezbijedili sredstva u visini od 40-60% odobrenih kreditnih aranžmana mikro, malim i srednjim preduzećima, dok bi banke iz sopstvenih izvora obezbijedile iznos od minimum 40% do 60% odobrenih kredita. Pomenuta sredstva bi kroz "transforni zajam", bankama bila prosljeđena bez obaveze plaćanja kamate, te se na taj način stvaraju preduslovi da krajnji korisnici dobiju značajno povoljnije uslove finansiranja, čime se stvara jedan važan preduslov za oporavak privrede.

Banke bi dobile beskamatna sredstva od Države koja bi dalje služila za finansiranje obrtnih sredstava, likvidnosti i investicija, a banke bi bile u obavezi da sredstva vrata Državi u toku od 7 godina sa 2 godine grejs perioda. Ministarstvo finansija će sa svakom bankom zaključiti aranžan, kojim će se definisati uslovi pod kojima će sredstva biti ustupljena, kao i ročnost i kamatna stopa po kojima će se sredstva plasirati krajnjim korisnicima. Za krajnjeg korisnika, limit projekta za zajam za obrtna sredstva iznosiće 300.000 eura, a za investicije će taj limit iznositi 500.000 eura. U Ugovoru sa CEB-om definisan je i tzv. "hitni period" prema kojem će za projekte identifikovane u okviru tog perioda

(01.03.2020 + 12 mjeseci, a imamo najave od CEB-a da će se taj rok produžiti) za finansiranje obrtnog kapitala biti moguće finansiranje 100% projekta, dok je izvan hitnog perioda finansiranje obrtnog kapitala ograničeno na 50% projekta. Što se tiče finansiranja investicija ne postoji ovakvo ograničenje vezano za hitni period i finansiranje će biti maksimalno do 500.000 eura. Očekujemo da će ovaj aranžman početi sa realizacijom tokom maja mjeseca 2021. godine.

U **trećoj fazi**, koja je uslovljena uspješnom realizacijom pregovora IRF-a sa Evropskom investicionom bankom za finansiranje crnogorske privrede u iznosu od **150 miliona eura za naredni trogodišnji period**. Realizacija **prve tranše ovog aranžmana, u iznosu od 50 miliona eura**, se planira tokom druge polovine 2021. godine. Sredstva koja EIB odobrava su namijenjena finansiranju mikro, malih, srednjih i kapitalizovanih preduzeća u Crnoj Gori, ali i subjektima javnog sektora i to za finansiranje investicija i obrtnog kapitala, pri čemu za projekte klimatske akcije mora biti opredijeljeno 30%.

Sagledavajući ukupnu ekonomsku situaciju u zemlji, a imajući u vidu činjenicu da je najefikasniji kanal za kreditiranje MSP u Crnoj Gori bankarski sektor, Vlada Crne Gore je pokrenula i druge mehanizme kako bi se ovi akteri finansijskog sistema dodatno uključili u dijelu podrške privredi. Razlozi za efikasnost bankarskog sektora nalaze se u činjenici da banke posluju na komercijalnim osnovama, imaju razvijenu poslovnu mrežu širom zemlje, te jake kapacitete i adekvatno postavljene procedure. Bankarski sektor u Crnoj Gori se pokazao stabilnim u periodu Covid-19 krize kao likvidan i visoko-kapitalizovan, te je stoga najbolji kanal za podršku likvidnosti MSP koji su pogođeni pandemijom koronavirusa. Ipak, limitirajući faktor za kreditne plasmane od strane banaka je rast kreditnog rizika i spremnost banaka da taj rizik prihvate. Osim toga, očekuje se pogoršanje finansijskih performansi klijenata u 2020. godini (na osnovu bilansa koji su dostupni od 1. aprila 2021), čime se kapaciteti banaka za dalje kreditiranje značajno smanjuju. Uz dodatnu neizvjesnost oko daljeg razvoja epidemiološke situacije, sve ove okolnosti dovode do manje spremnosti banaka za novim kreditnim plasmanima. Upravo zbog toga, Vlada Crne Gore je započela aktivnosti na kreiranju kreditno-garantnog fonda.

Zbog toga, u **četvtoj fazi**, Vlada Crne Gore će **osnovati kreditno garantni fond** koji će predstavljati finansijsku podršku razvoju i jačanju preduzeća, a čiji se početak rada očekuje tokom 2021. godine. Zadatak Kreditno-garantnog fonda je da izdaje garancije na ime obezbjeđenja dijela kredita kojeg banka odobrava korisnicima sredstava po garantnim linijama, u slučaju da korisnici sredstava ne mogu ponuditi adekvatno obezbjeđenje kredita koje banka zahtijeva.

Vlada je, uz tehničku podršku EBRD-a, započela aktivnosti na pripremi osnivanja kreditno-garantnog fonda preko kojeg će Država garantovati određeni iznos na pojedinačne kredite privrednim subjektima pod unaprijed utvrđenim uslovima. Time bi se stvorili uslovi da poslovne banke mogu kreirati povoljnije kreditne linije, sa lakšim pristupom kreditima i nižim kamatnim stopama. U okviru ovog aranžmana biće posebno definisani uslovi sa poslovnim bankama: iznos kredita, kamatna stopa, rok otplate, grejs period, sredstva obezbjeđenja itd.

Cilj mjere	Financijska podrška za likvidnost segmentu MMSP kroz različite kreditne linije za likvidnost, ali i investicije
Realizacija	Investiono-razvojni fond, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo ekonomskog razvoja
Fiskalni uticaj	110.000.000 EUR za 2021. godinu

2.2 Podrška privredi kroz subvencionisanje zarada

Na samom početku važno je naglasiti **novi pristup u selekciji privrednih subjekata koji imaju pravo na podršku u okviru Programa suvencionisanja zarada.**

Analiza je odrađena za svakog privrednog subjekta u Crnoj Gori pojedinačno, a na bazi podataka Uprave prihoda o:

- **prihodima za 2019. i 2020. godinu za sve privredne subjekte (pravna lica) koji su do zakonski definisanog roka - 31.03.2021. godine predali finansijske iskaze**
- **ostvarenom prometu preduzetnika iz Zahtjeva za paušalno oporezivanje, za 2020. i 2021. godinu**
- **prihodima preduzetnika koji djelatnost obavljaju po stvarnom dohotku za 2019. i 2020. godinu, a koji finansijske iskaze predaju u zakonski definisanom roku - 30.04.2021. godine**

Predmet analize nijesu:

- **privredna društva koja finansijske iskaze nijesu predali u zakonskom roku, tj. nakon 31.03.2021. godine**
- **preduzetnici koji finansijske iskaze ne predaju u zakonskom roku, tj. do 30.04.2021. godine**

Uslov za sticanje prava na subvenciju je da privredni subjekat nema neizmirenih poreza i doprinosa na dohodak koji su dospjeli za plaćanje na 30.9.2020. godine ili da redovno izmiruje reprogramirane obaveze.

Kategorizacija intenziteta podrške u skladu sa padom prihoda pravnih lica i preduzetnika u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, kao i pada prometa preduzetnika iz zahtjeva za paušalno oporezivanje za 2021. godinu u odnosu na 2020. godinu, je sljedeća:

- pad u intervalu 50%-70% - 50% minimalne bruto zarade¹
- pad u intervalu 70,1%-90% - 75% minimalne bruto zarade
- pad u intervalu 90,1%-100% - 100 % minimalne bruto zarade

¹ Utvrđene Odlukom Vlade o utvrđivanju minimalne zarade („Sl. list CG“, broj 33/19).

Shodno navedenom, ugroženim privrednim subjektima smatraju se oni koji su u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu zabilježili pad prihoda/ prometa preko 50%.

Usljed potrebe za nastavkom podrške privredi, Program subvencionisanja zarada realizovaće se i u II kvartalu, a primarni cilj ovog vida podrške očuvanje radnih mjesta. Detalji realizacije pojedinačnih mjera, uslova i procedure sprovođenja dati su u pomenutom Programu, a u nastavku je sažetak istih, s obzirom na promjenu intenziteta podrške u odnosu na I kvartal.

Subvencije za zarade zaposlenih u ugroženim privrednim subjektima - Odobrava se produženje mogućnosti dobijanja subvencije po zahtjevu poslodavca na zarade za mjesec: april, maj i jun 2021. godine. Iznos subvencije predstavlja određeni procenat minimalne bruto zarade, shodno padu prihoda u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu za privredne subjekte i preduzetnike koji djelatnost obavljaju po stvarnom dohotku, odnosno pad prometa za paušalno oporezivanje za 2020 i 2021. godinu za preduzetnike paušalce. Pored uslova koji su navedeni u uvodnom dijelu, privredni subjekat može dobiti subvenciju samo ako nije smanjio broj zaposlenih u odnosu na mjesec decembar 2020. godine.

Subvencije za zarade zaposlenih u karantinu/izolaciji - Iznos subvencije u okviru ove mjere, 50% minimalne bruto zarade, opredjeljuje se i za zarade zaposlenih koji su bili u karantinu i izolaciji (nezavisno od djelatnosti poslodavca). Subvencija po ovom osnovu lica mogu ostvariti samo jednom u toku kvartala, kao i lica koja nijesu koristila isti vid podrške u I kvartalu 2021. godine.

Subvencije za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu - Preduzetnik i privredno društvo čiji zaposleni koristi pravo na plaćeno odsustvo sa rada po osnovu čuvanja djeteta mlađeg od 11 godina, odnosno djeteta sa smetnjama u razvoju mlađeg od 18 godine, može, po zahtjevu, dobiti subvenciju dijela zarade za ta zaposlena lica, isključivo u jasno propisanim slučajevima. Način realizacije i tačan iznos subvencije određivaće se u skladu sa dužinom prekida obrazovno-vaspitnog rada u javnim i privatnim obrazovno-vaspitnim ustanovama i primjene online sistema učenja (na nedjeljnom nivou), na osnovu odluke organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja, a shodno uslovima definisanim Programom.

Dodatne napomene:

- Nastavlja se dodjela subvencija privrednim subjektima koji su u prethodnom periodu ostvarili pravo po osnovu mjere novo zapošljavanje (za novozaposlena lica koja su evidentirana zaključno sa 31.12.2020. godine).
- Mijenja se prethodni tretman korisnika subvencija za novo zapošljavanje, na način da lica koja su završila sa korišćenjem subvencija u okviru mjere za novo zapošljavanje, a i dalje su zaposlena kod istog poslodavca, imaju pravo na dalju podršku u okviru mjere za ugrožene privredne subjekte, ukoliko su ispunjeni definisani uslovi.
- Jedno lice može dobiti subvenciju samo po osnovu jedne mjere na mjesečnom nivou.

Cilj mjere	Održavanje nivoa zaposlenosti i podrška poslodavcima usljed odsustva zaposlenih zbog karantina ili izolacije
Realizacija	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nova metodologija selekcije na nivou privrednih subjekata ✓ Korisnici subvencija u okviru mjere za podršku novom zapošljavanju, od aprila imaju pravo na subvencije i okviru mjere za podršku ugroženih djelatnosti <p>Ministarstvo ekonomskog razvoja donosi Program subvencionisanja zarada za II kvartal 2021. godine, a Program se implementira kroz elektronski servis Poreske uprave – Program za dodjelu subvencije</p>
Fiskalni uticaj	15.000.000 EUR – II kvartal

2.3 Podrška privredi kroz odlaganje carinskog duga - limit carinske garancije za odloženo plaćanje carinskog duga produžava se sa 30 dana na 60 dana

Vlada Crne Gore je donijela više mjera u namjeri da pomogne građanima i privredi u vrijeme epidemije COVID19. Jedna od mjera odnosi se na odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, koji pripadaju budžetu države.

Predloženom mjerom predviđa se odložena naplata carinskog duga (carine i PDV-a) koji dospijeva za naplatu u aprilu, maju i junu 2021. godine, carinskim dužnicima radi prevazilažena teškoća u poslovanju izazvanih epidemijom zarazne bolesti COVID19. Predlaže se **odlaganje plaćanja carinskog duga od 60 dana od dana prihvatanja carinske deklaracije**. Treće lice je dužno da obezbijedi bankarsku garanciju ukoliko je preuzelo da umjesto dužnika plati carinski dug. Radi odlaganja plaćanja carinskog duga, dužnik treba da podnese organu uprave nadležnom za poslove carine prijavu za odloženo plaćanje carinskog duga.

Cilj mjere	Podrška privrednim subjektima u cilju objezbjeđenja likvidnosti
Realizacija	Uredba kojom će se omogućiti da Uprava prihoda i carina po prijavi poreskog obveznika odloži plaćanje carinskog duga 60 dana od dana prihvatanja carinske deklaracije
Fiskalni uticaj	30.000.000 EUR – II kvartal

2.4 Produženje roka za realizaciju „Covid državne pomoći“ i povećanje maksimalnog limita

Imajući u vidu da potreba za nastavkom podrške privredi postoji, kao i da realizacija određenih mjera podrške podrazumijeva proceduru čiji je vremenski okvir nakon 30. juna 2021. godine, ovom mjerom **produžavamo rok realizacije Covid državne pomoći do 31.12.2021. godine.** Ujedno, **mjerom se povećava limit iznosa državne pomoći po privrednom subjektu sa 800.000 EUR na 1.200.000 EUR** kao pomoć koja se može dodijeliti u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica i povoljnijih uslova plaćanja ili u drugim oblicima, kao što su povratni avansi, garancije, zajmovi i vlasnički kapital.

Cilj mjere	Nastavak realizacije Covid državne pomoći, uz povećanje limita iznosa podrške po korisniku
Realizacija	Objavljivanje Pravilnika o izmjeni pravilnika o listi pravila državne pomoći Ministarstvo finansija i socijalnog staranja
Fiskalni uticaj	3.000.000 EUR

2.5 Jednokratna podrška za uspostavljanje sistema za elektronsku fiskalizaciju

Vlada Crne Gore, kao jednu od mjera podrške privredi u drugom kvartalu, opredijelila je sredstva za jednokratnu finansijsku pomoć za uvođenje sistema elektronske fiskalizacije koji ima za cilj smanjenje „sive ekonomije“, izgradnju poslovnog ambijenta u kojem ravnopravan tretman imaju svi privredni subjekti, kao i usmjeravanje resursa inspekcije na obveznike sa najvećim rizikom i ujedno relaksiranje urednih poreskih obveznika od čestih i nepotrebnih kontrola.

Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga ("Sl. list Crne Gore", br. 46/2019, 73/2019 i 8/2021), uređuje postupak fiskalizacije gotovinskog i bezgotovinskog plaćanja u prometu proizvoda i usluga. Uprava prihoda i carina je 16.12.2020. godine obezbijedila pristup produkcionom Samouslužnom Elektronskom Portalu (SEP), čime je omogućen postupak zvanične online registracije i pristup Sistemu elektronske fiskalizacije. Stoga, svaki poreski obveznik koji je obavezan da izdaje račune i vrši proces fiskalizacije, obavezan je po navedenom zakonu da sprovodi postupak fiskalizacije gotovinskog i bezgotovinskog plaćanja u prometu proizvoda i usluga, što znači da se svi izdati računi evidentiraju u bazi podataka Uprave prihoda i carina.

Predmetna podrška predstavlja **jednokratnu finansijsku pomoć za uvođenje sistema elektronske fiskalizacije i evidentiranje prometa putem sistema elektronske fiskalizacije, u iznosu od 50 EUR po elektronskom naplatnom uređaju** i odnosi se na:

- poreske obveznike - fizička lica koja obavljaju privrednu djelatnost (preduzetnici), koji su izvršili usklađivanje sa Zakonom o privrednim društvima, a koja nijesu u PDV sistemu.
- poreske obveznike koji ostvaruju promet od prodaje roba ili usluga putem samonaplatnih uređaja (automata), a koji nisu u obavezi izdavanja računa u skladu sa zakonom kojim se uređuje porez na dodatu vrijednost.

Subvencija će se izvršiti nakon što obveznik fiskalizacije uspostavi sistem elektronske fiskalizacije.

Ova vrsta podrške je namijenjena korisnicima koji uspostave sistem elektronske fiskalizacije zaključno sa 31.05.2021. godine.

Cilj mjere	Podrška preduzetnicima koji se trenutno nalaze u najtežoj poslovnoj situaciji (malim poreskim obveznicima) i poreskim obveznicima koji obavljaju promet putem samonaplatnih uređaja u procesu primjene elektronske fiskalizacije
Realizacija	Direktna akcija Uprave prihoda, kojom će fiksni iznos finansijske pomoći biti uplaćen na tekući račun poreskog obveznika, nakon zvanične registracije, dakle bez podnošenja zahtjeva sa njihove strane i bez potvrde o namjeni utrošenih sredstava
Fiskalni uticaj	450.000 EUR – II kvartal

2.6 Podrška poslodavcima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja - refundacije

U sklopu paketa mjera pomoći privredi u dijelu koji se odnosi na pomoć poslodavcima, koji su izvršili odlaganje dospjelih poreskih i neporeskih obaveza kod poreskog organa, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je donijelo Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite.

Cilj izmjena i dopuna Pravilnika je da se navedenim poslodavcima omogući **ostvarivanje prava na refundaciju naknade zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo i usvojiteljsko, odnosno hraniteljsko odsustvo.**

S tim u vezi, za ostvarivanje prava na naknadu, potrebno je da uz osnovne dokaze navedene u Pravilniku dostave dokaz od poreskog organa o izmirenim dospelim poreskim i neporeskim obavezama vezanim za odloženo plaćanje poreskih i neporeskih obaveza.

Kada je u pitanju mjesečna isplata refundacije naknade zarade, pored dokaza o privremenoj spriječenosti za rad zaposlenog, poslodavac dostavlja dokaz od poreskog organa o izmirenim dospelim poreskim i neporeskim obavezama za taj mjesec i dokaz o uplaćenju neto zaradi za mjesec za koji se isplaćuje refundacija sredstava.

Cilj mjere	Podrška poslodavcima u cilju objezbjeđenja prava na refundaciju
Realizacija	Izmjena Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite
Fiskalni uticaj	1.500.000 EUR

2.7 Jednokratna podrška prevoznicima koji obavljaju javni prevoz putnika u drumskom saobraćaju

Imajući u vidu da je sektor javnog prevoza putnika u drumskom saobraćaju jedan od najpogođenijih sektora, usljed posljedica pandemije virusa COVID-19, značajna je podrška ovom sektoru u narednom periodu u vidu direktne pomoći. Polazeći od naprijed navedenog, uzimajući u obzir činjenicu da se radi o djelatnosti koja predstavlja javni interes, odnosno da je riječ o pružanju javnih usluga, kroz ovaj vid podrške i pomoći ovom sektoru, stvaraju se bolji uslovi za održavanja redovnih međugradskih i međunarodnih linija. Bitno je istaći da podrška ovom sektoru bilježi direktne pozitivne efekte i na turizam, imajući u vidu da turisti odnosno gosti koji posjete Crnu Goru koriste javni drumski prevoz. Dodatno je značajno navesti vanlinijski vid prevoza, koji podrazumijeva prevoz sa/do aerodroma, dnevne i višednevne ekskurzije i dr.

Stoga, Vlada će ovom mjerom podrške sektoru javnog prevoza putnika u drumskom saobraćaju, u velikoj mjeri uticati na očuvanje uspostavljenih međugardskih i međunarodnih linija, kao i postignutom standardu kada je u pitanju vanlinijski prevoz, ali i u onima sektorima koji se naslanjaju na javni prevoz.

U cilju redovnog održavanja međugardskih i međunarodnih linija u drumskom saobraćaju, kao i pripremi vanlinijskog prevoza putnika, prevoznicima se omogućava **jednokratna finansijska pomoć u visini 500 EUR po licenciranoj voznoj jedinici.**

Korišćenje pomoći podrazumijeva uplaćen novac po osnovu broja licenciranih vozničkih jedinica (autobusa). Detaljnu proceduru u vezi implementacije ove mjere, Ministarstvo kapitalnih investicija će objaviti naknadno.

Cilj mjere	Redovno održavanje međugardskog i međunarodnog linijskog prevoza putnika, priprema vanlinijskog prevoza putnika za turističku sezonu 2021. godine
Realizacija	Ministarstvo kapitalnih investicija će donijeti Program uz jasno definisanu proceduru i kriterijume; podnošenje zahtjeva shodno Javnom pozivu
Fiskalni uticaj	500.000 EUR

2.8 Povraćaj dijela plaćene akcize za nabavku gasnih ulja koja se koriste kao motorno gorivo za djelatnosti vanrednog prevoza putnika, charter prevoza i prevoza putnika koji pripada aerodromu

U cilju davanja podsticaja sektoru prevoza putnika u periodu trajanja turističke sezone, predloženom mjerom daje se mogućnost povraćaja dijela plaćene akcize za pravna lica i preduzetnike koji su registrovani i obavljaju djelatnosti vanrednog prevoza putnika u kopnenom saobraćaju, charter prevoz i prevoz putnika koji pripada aerodromu.

Predlaže se privremeni karakter navedene mjere u periodu trajanja turističke sezone (maj-septembar), kada se i očekuje porast privredne aktivnosti u ovoj oblasti. Pravo na **povraćaj dijela plaćene akcize po navedenoj mjeri je moguće ostvariti u iznosu do 7% ostvarenog prometa po tom osnovu**, na osnovu zahtjeva kao i uslove koji su propisani podzakonskim aktima.

Cilj mjere	Podrška privrednim subjektima iz oblasti prevoza putnika
Realizacija	Podnošenje zahtjeva Upravi prihoda i carina u roku od 15 dana od isteka kvartala u kojem je nabavljeno gasno ulje
Fiskalni uticaj	500.000 EUR

2.9 Podrška za turističke vodiče

Mjera podrazumijeva realizaciju finansijske podrške turističkim vodičima (fizička lica) koji se, kao nezaposlena lica nalaze u evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na dan 31.03.2021. godine.

Imajući u vidu sezonalni karakter poslovanja turističke privrede u Crnoj Gori, turistički vodiči svoje poslovanje pretežno obavljaju samo tokom ljetnjih mjeseci, dok se u preostalom dijelu godine nalaze na biroima Zavoda za zapošljavanje kao nezaposlena lica. Cilj ove mjere je da se kroz jednokratnu

pomoć, pruži podrška turističkim vodičima, posebno uvažavajući činjenicu da se isti nalaze u nezavidnoj finansijskoj situaciji od početka pandemije virusa Covid-19.

Ministarstvo ekonomskog razvoja će donijeti Program uz jasno definisanu proceduru i kriterijume dodjele **jednokratne pomoći u iznosu od 300 EUR za turističke vodiče**.

Cilj mjere	Finansijska pomoć za turističke vodiče, koji su evidentirani kao nezaposlena lica u ZZCG
Realizacija	Ministarstvo ekonomskog razvoja će donijeti Program uz jasno definisanu proceduru i kriterijume dodjele jednokratne pomoći u iznosu od 300 EUR za turističke vodiče
Fiskalni uticaj	75.000 EUR

2.10 Smanjenje troškova zakupa prostora u državnom vlasništvu na graničnim prelazima

U cilju smanjenja obaveza privrednih subjekata, kako bi se ostavio prostor za obezbjeđivanje likvidnosti, ova mjera podrške se odnosi na **smanjenje cijene zakupa prostora u državnom vlasništvu na graničnim prelazima² za 50% u 2021. godini**.

Cilj mjere	Pospješivanje likvidnosti privrednih subjekata
Realizacija	Uprava za imovinu i katastar
Fiskalni uticaj	50.000 EUR

² Mjera se odnosi na granične prelaze za drumski saobraćaj

III PODRŠKA PRIVREDI - NASTAVAK REALIZACIJE MJERA IZ I KVARTALA

Mjerama podrške građanima i privredi za I kvartal definisan je set mjera, koje podrazumijevaju konkretna davanja, kao i one koje se odnose na stvaranja uslova za omogućavanje određenih olakšica, uz definisani rok od godinu dana i više. Realizacija ovih mjera se nastavlja:

3.1 Smanjenje troškova zakupa prostora u državnom vlasništvu i odlaganje obaveze po tom osnovu

Smanjenje cijene zakupa prostora u državnom vlasništvu za 50% u 2021. godini, kao i odlaganje obaveza po ovom osnovu koje se odnose na period 01.07. – 31.12.2020. godine, uz reprogram na 12 mjeseci.

3.2 Skraćenje roka povraćaja PDV-a

Nastavak primjene definisanog smanjenja roka za povraćaj PDV-a sa 60 na 30 dana u slučaju kada je iznos poreske obaveze (izlazni porez) u poreskom periodu manji od iznosa ulaznog PDV, koji poreski obveznik može odbiti u istom poreskom periodu, za iznose povraćaja PDV-a do 50.000 EUR.

3.3 Podrška novom zapošljavanju

S obzirom da realizacija mjere zahtijeva donošenje Izmjena i dopuna Zakona o porezima na dohodak fizičkih lica i Izmjena i dopuna Zakona o obaveznom socijalnom osiguranju, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je pripremlilo Prijedloge izmjena i dopuna navedenih zakonskih rješenja, koji su utvrđeni na sjednici Vlada Crne Gore 16. februara 2021. godine i upućeni Skupštini radi donošenja.

3.4 Povećanje limita ostvarenog prometa sa 18.000 EUR na 30.000 EUR kao uslova za obaveznu PDV registraciju

S obzirom da mjera zahtjeva izmjenu Zakona o porezu na dodatu vrijednost, kojim je propisano povećanje limita oporezivog prometa za registraciju za PDV sa 18.000 EUR na 30.000 EUR, predmetni Prijedlog izmjene Zakona utvrđen je na sjednici Vlade Crne Gore od 16. februara 2021. godine i isti je upućen Skupštini Crne Gore u cilju donošenja.

3.5 Umanjenje godišnje naknade za korišćenje morskog dobra

Mjera se realizuje kontinuirano, a podrazumijeva umanjenje ugovorene godišnje naknade za korišćenje morskog dobra za 2021. godinu korisnicima/zakupcima koji obavljaju djelatnost sezonski ili tokom čitave godine, i to u ugostiteljskim objektima-restoranima, na kupalištima, privremenim

lokacijama, pristaništima i sl, u iznosu od 50% od ugovorene godišnje/sezonske naknade za korišćenje morskog dobra.

3.6 Turistički vaučeri za prosvjetne i zdravstvene radnike i podrška izdavaocima privatnog smještaja

Ova mjera se sprovodi kroz dvije faze. Prva faza se odnosi na poziv izdavaocima privatnog smještaja za apliciranje u cilju realizacije predmetne mjere, koja je finalizovana, dok se druga faza odnosi na proceduru izdavanja i korišćenja vaučera. Obavještenje za fizička lica izdavaoce privatnog smještaja, kao i fizička i pravna lica koja su izdavaoci privatnog smještaja za pružanje usluga u ugostiteljskom objektu vrste seosko domaćinstvo, za mogućnost prijave u realizaciji mjere, odnosilo se na period od 20. marta. Dostavljene prijave su razmotrene, tako da slijedi realizacija druge faze. Izmjena ove mjere odnosi se na vremenski okvir, tj. **produžava se rok realizacije do 31.12.2021. godine.**

3.7 Program intervencija na tržištu poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva i akvakulture

Mjera se realizuje po potrebi, a u cilju održavanja postojećeg nivoa proizvodnje, te održavanja stabilnosti tržišta, kako sa aspekta cijena, tako i sa aspekta količina koje se nude na tržištu poljoprivrednih proizvoda (žive životinje, mlijeko i mliječni proizvodi, voće i povrće i dr.) i proizvoda ribarstva i akvakulture, te održavanja stabilnosti dohotka poljoprivrednih proizvođača i ribara, nastavlja se sa realizacijom Programa intervencija na tržištu.

3.8 Podrška kupovini domaćih proizvoda

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede prikupilo je kontakte i informacije poljoprivrednih proizvođača koji imaju problem sa plasmanom poljoprivrednih proizvoda i spisak prosljedilo javnim naručiocima, da u neposrednoj komunikaciji, kroz nabavke male vrijednosti, kupuju poljoprivredne proizvode od registrovanih poljoprivrednih proizvođača. U narednom periodu nastaviće se sa istom praksom.

IV PREPORUKE

4.1 Preporuke za jedinice lokalne samouprave

Na bazi komunikacije sa privrednim subjektima, odnosno predstavnicima njihove zajednice, kao i institucijama koje u okviru svojih nadležnosti podržavaju privredu, evidentiran je set sugestija za jedinice lokalne samouprave. Lokalne samouprave u decentralizovanom sistemu imaju značajnu ulogu u kreiranju strateških pravaca razvoja na lokalnom nivou. Stoga, Vlada očekuje značajnu interakciju sa lokalnim vlastima u cilju pružanja adekvatne podrške privredi, prije svega u domenu smanjenja lokalnih taksi gdje je to moguće.

U tom kontekstu, u nastavku su preporuke:

- Razmotriti mogućnost oslobađanja privrednih subjekata plaćanja lokalnih komunalnih taksi, naknada za korišćenje puta i putnog zemljišta pored opštinskih i nekategorisanih puteva za pristup komercijalnim objektima za 2021. godinu;
- Razmotriti mogućnost revidiranja cijena komunalnih usluga u zavisno od toga da li su objekti privrednih subjekata bili zatvoreni ili ne, shodno privremenim mjerama;
- U saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama, razmotriti mogućnost oslobađanja obveznika plaćanja članskog doprinosa turističkim organizacijama za 2021. godinu;
- Razmotriti mogućnost oslobađanja privrednih subjekata obaveze plaćanja poreza na nepokretnosti ili istu umanjiti ukoliko im je bilo zabranjeno ili ograničeno obavljanje djelatnosti u prethodnom periodu;
- Razmotriti prijedlog o obustavi izvršenja prinudne naplate do kraja 2021. godine za lokalne komunalne takse, naknade i izvršene komunalne usluge.
- Smanjenje zakupnina za pogođene djelatnosti (ako lokalne smouprave imaju u svojini lokale)

4.2 Preporuka privrednim društvima Vodovod i kanalizacija

U cilju podrške ranjivim kategorijama stanovništva, preporučuje se privrednim društvima Vodovod i kanalizacija, da shodno mjeri - I Podrška ranjivim kategorijama stanovništva, koja obuhvata penzionere čiji je iznos penzije manji od 222 EUR i nezaposlenim licima sa Evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na dan 31.03.2021. godine, u skladu sa finansijskim kapacitetima razmotre mogućnost oslobađanja dijela troškova svojih usluga, za navedena lica ili druge ranjive kategorije stanovništva.

PROGRAM SUBVENCIONISANJA ZARADA ZA II KVARTAL 2021. GODINE

I. Uvod i cilj Programa

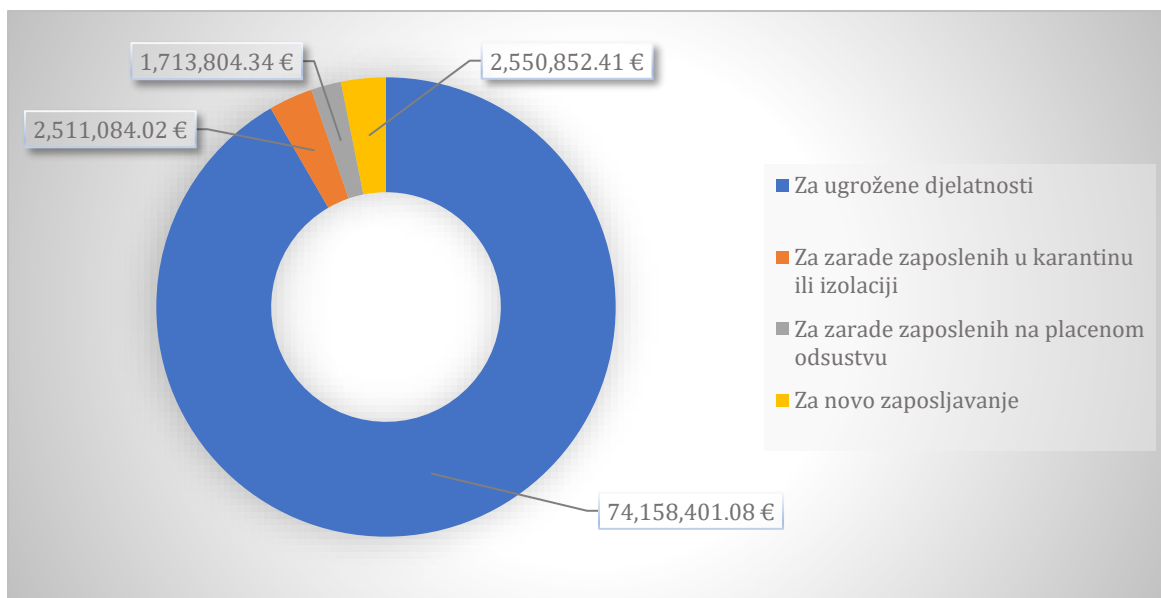
U cilju ublažavanja ekonomskih posljedica prouzrokovanih epidemijom korona virusa (COVID-19), odlučeno je da se nastavi sa direktnim subvencionisanjem zarada zaposlenih u privrednim subjektima, pri čemu je kao dominantan kriterijum postavljen **značajan pad prihoda kod privrednih društava i preduzetnika koji obavljaju djelatnost po stvarnom dohotku odnosno pad prometa kod preduzetnika koji se oporezuju paušalno.**

Ovaj vid podrške predstavlja sastavni dio Mjera podrške privredi i građanima za II kvartal 2021. godine, a za svoj primarni cilj ima očuvanje radnih mjesta i stvaranje pretpostavki za dalji oporavak ekonomije.

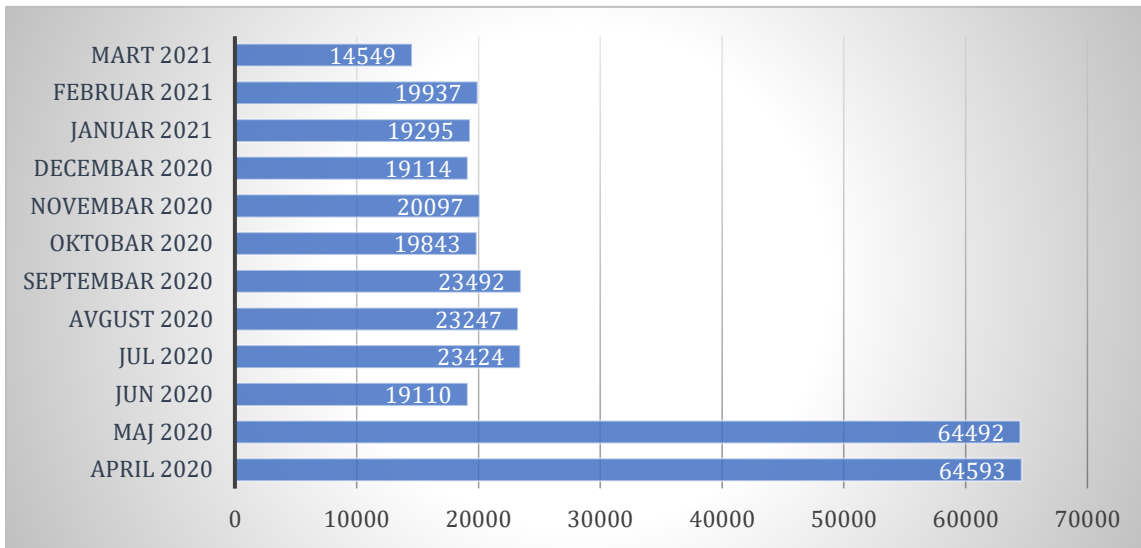
U prethodnom periodu realizovani su programi subvencionisanja zarada kroz II, III i IV paket mjera u cilju ublažavanja negativnih efekata epidemije novog korona virusa COVID19, čime je obezbijedena podrška privrednim subjektima u djelatnostima zatvorenim usljed naredbi Ministarstva zdravlja, ugroženim djelatnostima u sektoru turizma, ugostiteljstva i javnog prevoza putnika u drumskom saobraćaju, zaposlenih kojima je određena mjera karantina ili izolacije, zaposlenih na plaćenom odsustvu zbog čuvanja djece mlađe od 6/11 godina, kao i podrška novom zapošljavanju.

U okviru navedenih programa u periodu od 1. maja 2020. godine, a zaključno sa 15. aprilom 2021. godine, isplaćeno je 75.802 zahtjeva za subvencije zarada, u ukupnom iznosu od 80,93 mil. €. Subvencionisano je 331.193 zarada zaposlenih koji su radno angažovani u 16.215 privrednih subjekata.

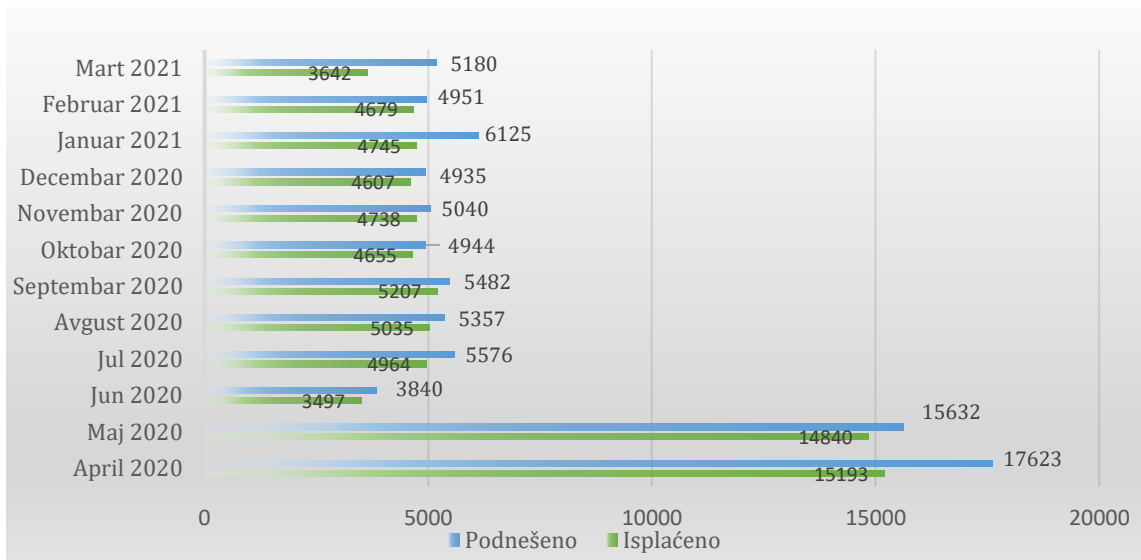
Slika 1. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema mjerama podrške

Slika 2. Pregled broja zaposlenih kojima su isplaćene subvencije, po mjesecima

Slika 3. Pregled broja podnijetih i odobrenih zahtjeva po mjesecima

U periodu realizacije Programa subvencionisanja zarada za I kvartal 2021. godine zaključno sa 15. aprilom 2021. godine isplaćeno je 13.066 zahtjeva za subvencije zarada, u ukupnom iznosu od 17,42 mil. €, a subvencionisano je 53.781 zarada zaposlenih.

Imajući u vidu da su određeni segmenti privrede i dalje snažno pogođeni epidemiološkom situacijom u zemlji čime je prilično ograničeno obavljanje privredne djelatnosti, kao i nedostatkom radne snage usljed primjene mjera u cilju suzbijanja negativnih efekata pandemije na zdravlje građana, kroz mjere podrške za II kvartal predviđena je podrška najugroženijim privrednim subjektima i preduzetnicima subvencionisanjem zarada u odnosu na ostvarene poslovne rezultate u prethodnoj godini, koja je bila veoma izazovna i teška za crnogorsku privredu.

Istovremeno, uz ovaj vid podrške nastavlja se dodjela subvencija privrednim subjektima, koji su u prethodnom periodu ostvarili **pravo po osnovu mjere novo zapošljavanje (za novo-zaposlena lica koja su evidentirana zaključno sa 31.12.2020. godine)**, uz prethodno utvrđenu obavezu privrednog subjekta da ove zaposlene evidentira kao zaposlene najmanje 12 mjeseci od dana zasnivanja radnog odnosa i da u tom periodu neće smanjivati ukupan broj zaposlenih uvećan za broj novo-zaposlenih lica u odnosu na broj zaposlenih evidentiran u februaru 2020. godine.

Sva lica koja su ostvarila pravo po osnovu mjere novo zapošljavanje, nakon isteka dodjele subvencije od 6 mjeseci, mogu biti korisnici podrške koja je predviđena tokom II kvartala 2021. godine (za mjesec april, maj i jun), isključivo ukoliko privredno društvo u kom su zaposleni spada u kategoriju ugroženih privrednih subjekata definisanoj ovim Programom.

Ukoliko se privredno društvo ne nalazi u kategoriji ugroženih privrednih subjekata definisanoj ovim Programom, lica koja su ostvarila pravo od 6 mjeseci po osnovu mjere novo zapošljavanje, imaju pravo na ostvarivanje subvencija za karantin i za plaćeno odsustvo.

Predmetnim Programom pružiće se podrška za oko **6.000** privrednih društava i preduzetnika koji zapošljavaju oko **20.000** zaposlenih.

Podrška Vlade, definisana ovim Programom, biće usmjerena kroz subvencije preduzetnicima i privrednim društvima koji ispunjavaju uslove iz Zakona o privrednim društvima ("Službeni list CG", broj 65/20), pri čemu će se voditi računa o principu kumulacije državne pomoći, shodno kojem zbirni iznos svih dodijeljenih državnih pomoći po jednom korisniku ne smije preći 1.200.000 EUR, što je u skladu sa pravilima dodjele državne pomoći

II. Obuhvat podrške, opšti uslovi i način podnošenja zahtjeva

Program subvencionisanja zarada za II kvartal 2021. godine definiše podršku za privredne subjekte koji su izmirili poreske obaveze zaključno sa 30. septembrom 2020. godine i koji nijesu prekršili naredbe Ministarstva zdravlja donijete u cilju suzbijanja epidemije korona virusa (COVID-19).

Podrška Programa subvencionisanja zarada za II kvartal 2021. godine, odnosi se na preduzetnike i privredne subjekte čiji je rad u velikoj mjeri bio ugrožen, a shodno urađenoj **analizi o padu prihoda kod privrednih društava i preduzetnika koji obavljaju djelatnost po stvarnom dohotku odnosno pad prometa kod preduzetnika paušalaca**.

Program obuhvata i podršku za preduzetnike ili privredna društva čiji zaposleni su naredbama Ministarstva zdravlja, u cilju suzbijanja epidemije stavljeni u karantin ili izolaciju, zaposleni koji su koristili pravo na plaćeno odsustvo sa rada po osnovu čuvanja djeteta mlađeg od 11 godina, odnosno djeteta sa smetnjama u razvoju mlađeg od 18 godina.

Shodno uslovima Programa, privredni subjekt može dobiti subvenciju, po zahtjevu, za zarade zaposlenih za mjesec **april, maj i jun 2021. godine** po osnovu:

- (1) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih u ugroženim privrednim subjektima**
- (2) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih u karantinu/izolaciji**
- (3) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu**

Privredni subjekt, za jedan mjesec, može podnijeti zahtjev za isto lice samo u okviru jedne predložene mjere. Iznos subvencije po zaposlenom, bez obzira na to u koliko privrednih subjekata je lice zaposleno, ne može preći maksimalni iznos od 222 € neto mjesečno.

Zahtjevi za subvenciju podnose se, kao i u prethodnom periodu, elektronskim putem i upotrebom digitalnog sertifikata (uz obavezu prethodnog podnošenja IOPPD) posredstvom elektronskog servisa „Program za dodjelu subvencija“ koji je realizovan na portalu Uprave prihoda Crne Gore (<https://eprijava.tax.gov.me/TaxisPortal>). Preduzetnici koji ne posjeduju digitalni sertifikat za rad sa e-servisima Upravi prihoda Crne Gore, zahtjev podnose unošenjem traženih podataka na istom portalu koristeći Program za dodjelu Subvencije – preduzetnici bez sertifikata uz prethodno podnešeni GPPFL/ZPO obrazac (<https://www.subvencije.me>).

Sredstva koja država isplaćuje kroz utvrđene mjere za podršku privredi ne mogu biti predmet prinudne naplate.

Subvencija se odobrava za preduzetnika i zarade zaposlenih za koje je preduzetnik, koji plaća poreze i doprinose po stvarnom dohotku ili u paušalnom iznosu, podnio GPPFL obrazac za 2020. godinu, odnosno ZPO obrazac za 2020. ili 2021. godinu i izmirio obaveze po osnovu poreza na dohodak i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje koji su dospjeli za plaćanje na dan 30. septembar 2020. godine.

Subvencija se odobrava za zaposlene u privrednom društvu za koje je podnešen IOPPD obrazac Upravi prihoda zaključno sa mjesecom za koji se podnosi zahtjev za subvenciju i ako je privredno društvo izmirilo obaveze po osnovu poreza na dohodak i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje koji su dospjeli za plaćanje na dan 30. septembar 2020. godine.

Pravo na dobijanje subvencije na zaradu imaju i privredni subjekti koji u trenutku podnošenja zahtjeva za subvenciju redovno izmiruju reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja (“Sl. list CG”, broj 83/16), Uredbi o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja (“Sl. list CG”, broj 57/18) i Uredbi o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja (“Sl. list CG”, broj 27/2020, 50/2020, 015/2021).

III. Mjere podrške

(1) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih u ugroženim privrednim subjektima

Imajući u vidu pad ekonomske aktivnosti usljed negativnih efekata izazvanih epidemijom korona virusa, tokom II kvartala 2021. godine predviđen je nastavak podrške za privredna društva kroz subvencije zarada zaposlenih za mjesece: **april, maj i jun 2021. godine.**

Program subvencionisanja zarada za II kvartal 2021. godine kreiran je na osnovu analize urađene za svaki privredni subjekat u Crnoj Gori pojedinačno, a na bazi podataka Uprave prihoda o:

- Ukupnim prihodima za 2019. i 2020. godinu za sve privredne subjekte, koji su u zakonski predviđenom roku - 31.03.2021. godine predali finansijske iskaze i koji imaju izmirene poreske obaveze na dan 30.09.2020. godine;
- Ukupno ostvarenom prometu preduzetnika iz Zahtjeva za paušalno oporezivanje, za 2020. i 2021. godinu (preduzetnici paušalci);

- Ukupnim prihodima preduzetnika koji djelatnost obavljaju po stvarnom dohotku za 2019. i 2020. godinu, koji finansijske iskaze predaju u zakonski predviđenom roku – 30.04.2021. godine.

Intenzitet podrške: Iznos subvencije, u skladu sa pravilima dodjele državne pomoći, za mjere definisane Programom, određuje se u odnosu na vrijednost minimalne zarade utvrđene Odlukom Vlade o utvrđivanju minimalne zarade („Sl. list. CG“, broj 33/19), na način da se opredjeljuje iznos subvencije u rasponu od 50% do 100% bruto minimalne zarade. Iznos razlike do pune bruto zarade zaposlenog obezbjeđuje poslodavac.

Kategorizacija intenziteta podrške u odnosu na pad prihoda u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu za privredne subjekte i preduzetnike koji djelatnost obavljaju po stvarnom dohotku, odnosno pad prometa za paušalno oporezivanje za 2020 i 2021. godinu za preduzetnike paušalce, je sljedeća:

- ***Pad prihoda/prometa preko 90-100%, iznos podrške do 100% minimalne bruto zarade;***
- ***Pad prihoda/prometa u intervalu od 70-90%, iznos podrške do 75% minimalne bruto zarade;***
- ***Pad prihoda/prometa u intervalu od 50-70%, iznos podrške do 50% minimalne bruto zarade.***

U slučaju da je privredni subjekat zabilježio pad prihoda/prometa ispod 50% isti neće biti predmet podrške kroz ovu mjeru.

Predmet podrške nijesu:

- privredna društva koja finansijske iskaze nijesu predali u zakonski predviđenom roku, tj. do 31.03.2021. godine¹;
- preduzetnici koji finansijske iskaze ne predaju u zakonski predviđenom roku, tj. do 30.04.2021. godine;
- privredni subjekti koju su registrovani nakon 31.12.2019. godine.
- privredna društva koja posluju u oblastima: finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, snabdijevanja električnom energijom i gasom, elektronskih komunikacija, snabdijevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama, kontrolisanja procesom uklanjanja otpada, državne institucije, lokalnu samoupravu i privredna društva u većinskom vlasništvu države ili lokalne samouprave, rad diplomatskih i konzularnih misija, javne ustanove, sportski klubovi, komore, udruženja, sindikati i organizacije na bazi učlanjenja.

Dakle, iznos subvencije predstavlja određeni procenat minimalne bruto zarade (ili srazmjerno ostvarenoj zaradi) u zavisnosti od pada prihoda/prometa. Pored uslova koji su navedeni u uvodnom dijelu, privredni subjekat može dobiti subvenciju samo ako nije smanjio broj zaposlenih u odnosu na mjesec decembar 2020. godine. U slučaju da je do smanjenja broja zaposlenih došlo iz opravdanih razloga, u skladu sa Zakonom o radu („Sl. list CG“, broj 74/2019) - (npr. usljed otkaza ugovora o radu od strane zaposlenog, sporazumnog prestanka radnog odnosa između zaposlenog i poslodavca, prestanka radnog odnosa po sili zakona, isteka dozvole za stalni boravak, isteka ugovora o radu na određeno vrijeme i sl.) poslodavac je dužan da dostavi potpunu i validnu dokumentaciju (kopije

¹ Izmjene finansijskih izvještaja koje su Upravi prihoda dostavljene nakon 15.04. neće biti uzete u razmatranje.

Ugovora o radu, ovjereni sporazumi o raskidu radnog odnosa od strane notara, nadležnog sudskog organa ili organa lokalne samouprave) na osnovu koje zahtjev može biti odobren.

(2) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih u karantinu/izolaciji

Preduzetnik ili privredno društvo čiji zaposleni su naredbama Ministarstva zdravlja, u cilju suzbijanja epidemije stavljeni u karantin ili izolaciju, po zahtjevu će dobiti subvenciju dijela zarade za te zaposlene, u skladu sa pravilima Programa.

Intenzitet podrške: Iznos subvencije, u skladu sa pravilima dodjele državne pomoći, za mjeru Karantin/samoizolacija definisane Programom, određuje se u odnosu na vrijednost minimalne zarade utvrđene Odlukom Vlade o utvrđivanju minimalne zarade („Sl. list. CG“, broj 33/19), na način da se opredjeljuje iznos srazmjern ostvarenoj zaradi u prethodnom mjesecu, i to u iznosu do 50% bruto minimalne zarade. Iznos razlike do pune bruto zarade zaposlenog obezbjeđuje poslodavac.

Subvencija se ne odnosi na: državne institucije, lokalne samouprave i privredna društva u većinskom vlasništvu države ili lokalne samouprave, finansijske institucije, osiguravajuća društva i rad diplomatskih i konzularnih misija.

Na ostvarivanje prava za subvencije na zarade zaposlenih u karantinu ne utiče eventualno smanjenje zaposlenih u prethodnom periodu u odnosu na mjesec u kojem se zahtjev podnosi.

Subvencija, po ovom osnovu, jednom licu može se odobriti jednom u toku I i II kvartala 2021. godine. Za sticanje prava na ovaj vid subvencije biće mjerodavna baza podataka Uprave za inspeksijske poslove.

(3) Mjera – Subvencije za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu

Preduzetnik i privredno društvo čiji zaposleni koristi pravo na plaćeno odsustvo sa rada po osnovu čuvanja djeteta mlađeg od 11 godina, odnosno djeteta sa smetnjama u razvoju mlađeg od 18 godine, može, po zahtjevu, dobiti subvenciju dijela zarade za te zaposlene², u skladu sa pravilima Programa.

Pravo na plaćeno odsustvo sa rada obezbjeđuje se jednom od roditelja/staratelja/hranitelja/usvojitelja ili samohranom roditelju djeteta koje nije starije od 11 godina života i djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama – smetnjama u razvoju. Ovo pravo ne mogu koristiti roditelji/staratelji/hranitelji/usvojitelji djece do 11 godina ukoliko je drugi roditelj/staratelj/hranitelj/usvojitelj nezaposlen. Samohrani roditelji/staratelji/hranitelji/usvojitelji djece do 11 godina imaju pravo na subvencionisanje zarada.

² Za opštinu prebivališta zaposlenog mjerodavni su podaci iz Dodatka B JPR obrasca za opštinu zaposlenja/obavljanja djelatnosti.

Intenzitet podrške: Iznos subvencije, u skladu sa pravilima dodjele državne pomoći, za mjere definisane Programom, određuje se u odnosu na vrijednost minimalne zarade utvrđene Odlukom Vlade o utvrđivanju minimalne zarade („Sl. list. CG“, broj 33/19), na način da se opredjeljuje iznos srazmjeran ostvarenoj zaradi u prethodnom mjesecu, i to u rasponu od 25% do 100% bruto minimalne zarade. Iznos razlike do pune bruto zarade zaposlenog obezbjeđuje poslodavac.

Način realizacije i tačan iznos subvencije, po ovom osnovu, određivaće se u skladu sa dužinom prekida obrazovno-vaspitnog rada u javnim i privatnim obrazovno-vaspitnim ustanovama i primjene online sistema učenja, i to 25% na nedjeljnom nivou, a na osnovu odluke organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja, srazmjerno ostvarenoj zaradi.

Mjera se ne odnosi na privredna društva koja posluju u oblastima: finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, snabdijevanja električnom energijom i gasom, elektronskih komunikacija, snabdijevanja vodom, upravljanja otpadnim vodama, kontrolisanja procesom uklanjanja otpada, državne institucije, lokalnu samoupravu i privredna društva u većinskom vlasništvu države ili lokalne samouprave, rad diplomatskih i konzularnih misija

Na ostvarivanje prava za subvencije na zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu ne utiče eventualno smanjenje zaposlenih u prethodnom periodu u odnosu na mjesec u kojem se zahtjev podnosi.

IV. Uputstvo/aplikativni/implementacioni dio

Privredna društva i preduzetnici podnose zahtjeve za subvenciju, u periodu **1-20. u mjesecu, za prethodni mjesec.**

Isplate po Programu subvencionisanja zarada za II kvartal 2021. godine biće vršene jednom sedmično.

Zahtjevi se podnose elektronskim putem i upotrebom digitalnog sertifikata (uz obavezu prethodnog podnošenja IOPPD) posredstvom elektronskog servisa „Program za dodjelu subvencija“ koji je realizovan na portalu Upravi prihoda Crne Gore (<https://eprijava.tax.gov.me/TaxisPortal>). Preduzetnici koji ne posjeduju digitalni sertifikat za rad sa e-servisima Upravi prihoda Crne Gore, zahtjev podnose unošenjem traženih podataka na istom portalu koristeći Program za dodjelu Subvencije – preduzetnici bez sertifikata uz prethodno podnešeni GPPFL/ZPO obrazac (<https://www.subvencije.me>).

Servisna platforma „Program za dodjelu subvencije“ sastoji se iz dvije funkcionalne cjeline:

- Front–end aplikacija putem koje se vrši: autentifikacija podnosioca zahtjeva; izlistavanje zaposlenih koji su evidentirani u privrednom subjektu (na osnovu podataka iz Centralnog registra obveznika i osiguranika – podnešenog IOPPD obrasca); prilaganje neophodne dokumentacije za pojedine mjere podrške; potvrđivanje tačnosti prezentovanih podataka od strane podnosioca zahtjeva i podnošenje zahtjeva za određenu vrstu subvencije. Takođe, u

ovom koraku se korisniku odmah pruža informacija o ispunjenosti programom definisanih kriterijuma, odnosno informacija o nepotpunosti ili odbijanju zahtjeva ako ih isti ne zadovoljava, uz instrukciju za dostavljanje dodatne dokumentacije i podnošenje dopunjenog zahtjeva.

- Back-end aplikacija u kojoj se vrši automatska obrada zahtjeva (validnost priložene dokumentacije se provjerava od strane Implementacionog tima, samo za one uslove za koje nije moguća automatska kontrola na Front end-u) generisanje podataka o odobrenim i odbijenim zahtjevima; statistička obrada po različitim, predefinisanim kategorijama; generisanje listi za isplatu subvencija na bazi agregiranih podataka o odobrenim zahtjevima.

Napomena: Iznosi za poreze i doprinose uplaćuju se direktno na prelazni račun Uprave prihoda , sa računa Trezora, uz dostavu specifikacije Upravi prihoda. Iznosi subvencije koji se odnosi na neto zarade prenosi se sa računa Trezora na račun banke kod koje zaposleni prima platu, nakon čega banka, po prijemu sistematizovanih listi sa isplatnim datotekama koje sadrže neto iznose i matične brojeve korisnika sredstava, vrši raspodjelu zarada.

Detaljni izvještaj o odobrenim i odbijenim zahtjevima po svim vrstama subvencija u okviru Programa generišu se iz aplikacije i odobravaju od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, na osnovu ovlašćenja datog od strane Vlade Crne Gore i dostavljaju Ministarstvu finansija i socijalnog staranja kako bi pristupilo izvršenju predmetnih transfera.